

Sanni Vanonen

”Kuka tollasta kuuntelee?”

Konserttiprojekti klassisen musiikin ja teatteri-ilmaisun yhdistämisestä yleisörajojen rikkomiseksi

Metropolia Ammattikorkeakoulu

Muusikko (AMK)

Musiikin koulutusohjelma

Opinnäytetyö

19.5.2014

Tekijä Otsikko	Sanni Vanonen "Kuka tollasta kuuntelee?" - Konserttiprojekti klassisen musiikin ja teatteri-ilmaisun yhdistämisestä yleisörajojen rikkomiseksi
Sivumäärä Aika	27 sivua + 2 liitettä + DVD 19.5.2014
Tutkinto	Muusikko (AMK)
Koulutusohjelma	Musiikin koulutusohjelma
Suuntautumisvaihtoehto	Muusikko
Ohjaaja(t)	MuT Annu Tuovila Dipl. huilisti Anja Voipio-Mansnerus
<p>Opinnäytetyöni käsittelee klassisen musiikin käyttökokemuksia ja sen nykyisten esityskäytäntöjen uudelleenarviointia ja soveltamista. Työni keskeisin osa on yhteisvoimin tuotettu konsertti <i>Keitä me olemme</i>, jossa pyrkimyksenä on teatteritaiteen ja tarinallisen kerronnan avulla rikkoa klassiseen musiikkiin kohdistuvia ennakkoluuloja ja yleisörajoja.</p> <p>Teos esitettiin Ruoholahden konserttisalissa 18.11.2013. Konsertti oli kestoaltaan noin puolitoista tuntia, ja vastasin pääosin itse konsertin tuottamisesta ja käytännön järjestelyistä. Jokainen osallistuja valitsi esitettäväkseen yhden klassisen musiikin teoksen, ja näiden valintojen perusteella suunnittelin konsertin rungon, käsikirjoituksen, vuorosanat ja valot. Toimin myös ohjaajana niiltä osin, kun en itse ollut lavalla.</p> <p>Opinnäytetyölläni oli paitsi yleisötyöhön, myös ryhmäyttämiseen ja ryhmän yhteishengen kohottamiseen liittyviä tavoitteita. Konsertin esiintyjät olivat kaikki Metropolian huiluluokan jäseniä, ja tärkeä osa näytelmän toteuttamisesta oli, että he pääsivät soittamiensa teosten lisäksi vaikuttamaan myös esittämiinsä henkilöhahmoihin. Oman äänen esiintuomisen ja yhteisen suunnittelun ansiosta yleinen opiskeluilmapiiirin kannustavuus lisääntyi ihmisten tutustuessa harjoitusten edetessä paremmin toisiinsa.</p> <p>Raportissani tarkastelen konsertin taustoja, valmistumisprosessia, itse konserttia sekä sitä, mitä vaikutuksia projektilla oli tavoitteisiinsa nähden. Pohdin omaa oppimistani usealta eri kantilta ja erittelen konserttiprojektin vaikutuksia niin yleisöön kuin tekijöihinsä. Lopun pohdintaosiossa esitän lisäksi ajatuksiani siitä, miksi klassisen musiikin käyttöaste on nykyään niin alhainen, sekä ehdotuksia siitä, millä tavoin klassisen musiikin kiinnostavuutta erityisesti nuoremman sukupolven keskuudessa voitaisiin lisätä.</p> <p>Projekti oli kokonaisuutena onnistunut. Eniten opin konsertin tuottamiseen liittyviä asioita, mutta myös tilanteeseen sopivien ryhmänohjaustaitojen hahmottaminen nousi työssä keskeiseen rooliin. Esityskäytäntö sai kannustavaa palautetta ja innosti kehittämään tämän tyyppistä poikkitaiteellista, yleisöä vastaantulevaa konserttiformaattia tulevaisuudessa pidemmälle.</p>	
Avainsanat	Yleisötyö, konsertin tuottaminen, innovatiivisuus, esitystaide, ryhmädynamiikka

Author Title	Sanni Vanonen "Who Listens to That?" – A Concert Project Combining Classical Music and Theatre to Discover New Audiences
Number of Pages Date	27 pages + 2 appendices + DVD 19 May 2014
Degree	Bachelor of Music
Degree Programme	Music
Specialisation option	Music Performance
Supervisors	Annu Tuovila, DMus Anja Voipio-Mansnerus, MMus
<p>My final project introduces the current performance practices of classical music and how to develop new approaches to perform it. The most important part of my work was a concert <i>Keitä me olemme (Who we are)</i>, where the main point was to overcome prejudices towards classical music by combining it with the theatre and storytelling.</p> <p>The concert was performed at the Ruoholahti Concert Hall on 18 November 2013 and it lasted approximately 90 minutes. I was the main producer of the concert and I took care of almost all the practical matters. Every performer selected one classical music piece to play, and with the help of these selections I created the storyline, script, dialogue and lights of the concert. I also worked as the director when I was not on stage.</p> <p>My goal was to attract new audiences for classical music as well as influence the group dynamics and the spirit of the performers. All the performers were Metropolia flute majors, and besides the pieces that they played, they also had the possibility to devise the characters they enacted on stage. Planning the performance together helped people to know each other better and created a positive atmosphere among the group.</p> <p>In my report, I examine the starting point of the concert, the process and the results. I reflect on my own learning process and analyze the project's influences on the audience and the performers. Finally, I also consider the reasons why there are so few classical music listeners today and suggest how to reach out to the younger generation.</p> <p>The project was successful. I learned a lot about concert producing and group leading. The concert format received lots of positive feedback and inspired to develop this kind of format further in the future.</p>	
Keywords	Audience development, concert producing, innovation, performing arts, group dynamics

Sisällys

1	Johdanto	1
2	Työprosessin kulku	3
2.1	Lähtökohdat	3
2.1.1	Idea	3
2.1.2	Yhteiskunnallinen ja katsojalähtöinen merkitys	3
2.1.3	Ryhmän sisäinen, esiintyjälähtöinen merkitys	4
2.1.4	Käytettävissä olleet resurssit	4
2.2	Oman roolin hahmottuminen	5
2.2.1	Sävellyksistä käsikirjoitukseksi	5
2.2.2	Vastuullani olleet valmistelut	7
2.2.3	Käytännön haasteet	7
2.3	Harjoitukset	8
3	Konsertti	9
4	Analyysi prosessista	18
4.1	Projektille asettamani tavoitteet ja niiden toteutuminen	19
4.1.1	Katsojalähtöiset tavoitteet	19
4.1.2	Esiintyjälähtöiset tavoitteet	20
4.1.3	Oman oppimisen tavoitteet	21
4.2	Muita projektiin liittyneitä taka-ajatuksia	23
5	Pohdinta	24
	Lähteet	27

Liitteet

Liite 1. Konsertin mainos

Liite 2. Konsertin käsiohjelma

1 Johdanto

Toisinaan tuntuu, että ihmiset, ja etenkin nuorempi sukupolvi, voidaan jakaa klassisen musiikin näkökulmasta katsoen karkeasti ottaen kahteen osaan. Toiset kuuntelevat ja soittavat sitä. Toiset eivät.

Ensimmäinen kategoria koostuu usein ihmisistä, jotka ovat orkesterimuusikoiden tai musiikkiopisto-opettajien lapsia. He ovat kasvaneet klassisen musiikin kanssa, niin että siitä on tullut itsestäänselvyys. Kategoriaan voi kuulua myös sellaisia ihmisiä, joilla ei ole perhepiirissä vahvaa klassista taustaa, mutta heidät on laitettu soittotunneille niin nuorena, etteivät he oikeastaan muista aikaa ennen niitä. Lisäksi on heitä, jotka ovat halunneet aloittaa jonkin soittimen soittamisen ja klassisen musiikin harrastamisen itse. Näitä kaikkia tapauksia yhdistää halu kuunnella tai soittaa, usein molempia.

Toisen ryhmän muodostavat ne ihmiset, joille klassinen musiikki on vieras käsite. Mozart on ehkä koulun musiikintunneilta etäisesti tuttu nimi, mutta Paganini tai Poulenc ei enää sanokaan mitään. iPodissa ja mp3-soittimissa soivat muut musiikkityylit, ja sinfoniakonsertti tuntuu käsitteenäkin sellaiselta, ettei kuuntelemaan lähteminen houkuta.

Klassisen musiikin asemasta nyky-yhteiskunnassa keskustellaan koko ajan. Se saataan helposti leimata elitistiseksi, sellaiseksi, jota harrastavat vain harvat ja rikkaat ja jonka konserttiyleisö koostuu hienostuneista vanhoista herroista ja leideistä frakki tai iltapuku päällä. Klassista musiikkia mielellään kuuntelevaa nuorta pidetään yleisesti kummajaisena, mistä osoituksena on takavuosina useammassa julkisessa tilassa käytössä ollut keino soittaa klassista musiikkia nuorten karkottamiseksi (Ilpala-Klemm 2008; Hietanen 2009). Arvostettu musiikkipedagogi Géza Szilvay on monet kerrat osoittanut huolensa musiikillisen kasvatuksen tason alenemisesta, klassisen musiikki-perinteen katoamisesta ja populaarimusiikin tunkeutumisesta kaikkialle arkipäiväämme (Szilvay 2010; Koppinen 2013).

Miksi klassinen musiikki tuntuu olevan vain marginaaliryhmän harrastus? Miksi sitä pidetään niin vahvasti erillisenä muista musiikin lajeista? Ja ennen kaikkea: voisiko tilanteeseen vaikuttaa jotenkin?

Ajatus opinnäytetyökonserttiini lähti liikkeelle näistä mietteistä. Halusin tehdä asioille jotakin, saada muutkin kuin perinteisen kuuntelijakunnan ihmiset innostumaan klassisen musiikin soinnista ja mahdollisuuksista. Halusin tuoda sonaatteja, konserttoja ja klassisen musiikin pikkukappaleita lähemmäs ”tavallisia” ihmisiä, heidän arkeaan ja kokemusmaailmaansa.

Tavoitettani lähemmäs päästäkseni päädyin käsikirjoittamaan konsertin, jonka kantavana ajatuksena oli, että sen sisältö olisi korkeatasoista, pitkälti ns. perinteistä klassista musiikkia, mutta konsertti olisi rakentunut niin, että kuuntelemaan tuleminen kynnys olisi mahdollisimman matala. Halusin tehdä yleisötyötä, tulla tässä hektisessä kulttuurissa askeleen vastaan, ja samalla tarjota tavallisesta poikkeavan taide-elämyksen, joka paikkaisi omalta osaltaan sitä aukkoa, mikä solistikonserttien ja teatterin välimaastoon jää. Toivoin työni tavoittavan ainakin muutaman sellaisen ihmisen, joka ei tavanomaiseen orkesterikonserttiin lähtisi, ja ehkä saavani heidät esitykseni myötä edes aavistuksen kiinnostumaan myös tästä musiikin tyylilajista. Samalla jo aiemmin klassisen parissa työskennelleet ja sitä kuunnelleet voisivat saada uusia ajatuksia musiikkinsa hyödyntämisessä ja tuomisessa yleiseen tietoisuuteen.

Yhtenä ajatuksenani oli myös soittajien inhimillistäminen ja tuominen lähemmäs yleisöä. Halusin jokaisen soittajan pääsevän ilmaisemaan itseään tässä konsertissa edes hetken aikaa muutenkin kuin vain soittimensa kautta, ja tällä muulla ilmaisulla toivoin paitsi saavani soittajista katsojan silmissä inhimillisempiä, myös saavani esiintyjien soittoon uutta ajatusta. Tästä koin olevan hyötyä myös esiintyjille itselleen, nykyään kun on enää harvoin tilannetta, jossa muusikon ainoita esiintymispaikkoja ovat sinfoniaorkesterin pultti ja solistiset konsertit. Odotukset muuttuvat, esiintymistilanteet muuttuvat, ja jokaiselle muusikolle on hyödyllistä oppia myös uusia tapoja olla läsnä lavalla.

2 Työprosessin kulku

2.1 Lähtökohdat

2.1.1 Idea

Aivan alun perin ajatus konsertin tuottamisesta oli lähtöisin opettajaltani, huilunsoiton lehtori Anja Voipio-Mansnerukselta. Hän oli jo vuosien ajan järjestänyt oppilailleen esiintymistilaisuuksia, joissa soittamisen lisäksi oli muitakin elementtejä, runonlausuntaa, tanssia, mitä milloinkin. Opettajani oli joskus heittänyt ilmaan ehdotuksen, että minä voisin ottaa vastuun seuraavasta tällaisesta konsertista ja saada siitä itselleni opin näytetyön.

Pohdin aikani ajatusta, ja totesin lopulta, että miksikäs ei. Konsertin formaatti oli valmiina, esiintyjät olivat valmiina, koulu tarjosi puitteet esityksen toteuttamiseen. Saisin oman ääneni tarinankerronnassa kuuluviin ja kokemusta oman konsertin tuottamisesta, mistä varmasti on hyötyä tänä päivänä, kun esiintymistilaisuuksia ei joka nurkan takana ole.

2.1.2 Yhteiskunnallinen ja katsojalähtöinen merkitys

Alusta asti oli selvää, ettei kysymyksessä olisi ns. tavanomainen konsertti, jossa esiintyjät vain tulisivat lavalle, soittaisivat, kumarrettaisiin ja taputettaisiin soittaja toisensa perään. Tällaiset konsertit ovat klassisen musiikin ohjelmiston arkipäivää, ja niillä on jo oma yleisönsä. Koska yksi tavoitteeni oli rikkoa yleisörajoja, oli konsertin sisällönkin oltava toisenlainen. Tein yleisötyötä tavallaan kahteen suuntaan – halusin paitsi katsojalähtöisesti saada klassisesta musiikista kuulijalle ymmärrettävää ja helposti nautittavaa, myös instituutiolähtöisesti tavoittaa klassiselle musiikille uusia yleisöjä ja tarjota vanhoillekin kuulijoille jotain tavallisesta poikkeavaa.

Musiikki yhdistettynä pieniin teatterillisiin elementteihin ja tarinankerrontaan on mielestäni yksi parhaimpia keinoja hankalien ja helposti puhumattomaksi jäävien asioiden esille nostamiseen sekä usein tiedostamattamme syntyneiden ennakkoluulojen rikkomiseen. Musiikki antaa aikaa ja tilaa omalle ajattelulle, mitä läpi esityksen paljon vuoro sanoja sisältävässä teatterissa ei välttämättä jää. Toisaalta musiikki pelkittää ei vält-

tämättä sano katsojalle yhtään mitään, joten kevyt johdattelu kappaleiden välillä on silloin tällöin paikallaan.

Pidän siitä, että voin herättää ajatuksia ja tuntemuksia, hämmästyttää, naurattaa, ehkä suututtaakin. Jos esityksessä kaikki on ”ihan kivaa”, unohtuu kokemus salin ovesta ulos kävellessä. Jos siinä sen sijaan on ollut pienikin ristiriita, jokin omaa elämää koskettava tai hämmennystä herättävä asia, jää se mieleen pyörimään paljon pidemmäksi aikaa ja vaikuttaa sitä kautta toivottavasti myös katsojan ajatteluun ja ehkä tekoihinkin.

2.1.3 Ryhmän sisäinen, esiintyjälähtöinen merkitys

Projektin toinen, pienemmän mittakaavan tavoite oli esiintyjien, tässä tapauksessa noin kymmenen hengen huilistiryhmän kehittäminen yksilöinä, esiintyjinä ja ryhmänä. Useimmat klassisen musiikin esiintymistilaisuudet tarjoavat mahdollisuuden soittaa, mutta eivät minkäänlaista tilaisuutta ilmaista itseään muuten tai harjoittaa kanssakäymistä toisten esiintyjien kanssa. Kokonaisvaltaisen ilmaisun kannalta koen nämä kaksi viimeksi mainittua elementtiä kuitenkin lähes yhtä tärkeiksi kuin itse soiton, sillä ne ovat keinoja, joilla esiintyjä poistuu omasta kuplastaan ja oppii olemaan enemmän läsnä myös soittonsa aikana.

Ottamalla esitykseen mukaan pieniä, täysin epämusiikillisia elementtejä halusin saada esiintyjät haastamaan itsensä. Harjoitin hyvin pienimuotoista sosiokulttuurista innostamista ja toivoin tällä tavoin kehittäväni esiintyjien omaa ajattelua ja saavani heidän ideansa kuuluviin tiukan tarkan harjoitusaikataulun ja valmiiksi käsikirjoitetun kappalejärjestyksen vastapainona.

2.1.4 Käytettävissä olleet resurssit

Heti alkuun olennaista oli määritellä, mistä lähtökohdista konserttia saatoinkin alkaa suunnitella. Ensimmäiset resurssit tulivat koulun puolesta. Käytössäni oli Helsingin Konservatorion konserttisali, sen tilat ja valot. Oma opettajani pystyi ohjaamaan suunnittelu- ja ohjausprosessiani. Kovin paljoa saliaikaa harjoituksiin ei ollut mahdollista saada, mutta joitakin tunteja muutamana päivänä kuitenkin.

Toinen huomioitava seikka olivat esiintyjät. Koska jokainen heistä osallistui konserttiin vapaaehtoisena, normaalien opiskelujensa ohessa, ei heillä voinut teettää kohtuutonta määrää ylimääräistä työtä. Roolien piti siis olla yksinkertaisia, helposti ymmärrettäviä, esiintyjän mukaan sovellettavia ja suhteellisen vähällä harjoitusmäärällä toteutettavissa olevia.

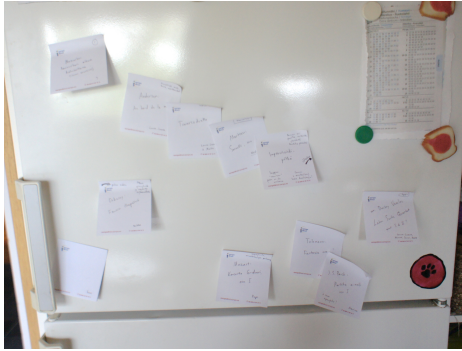
Esiintyjät asettivat myös minulle raamit konsertin käsikirjoitukselle. Jotta konsertissa mukanaolo ei muodostuisi kellekään kohtuuttomaksi rasitteeksi, olin sopinut esiintyjien kanssa, että kirjoitan käsikirjoituksen heidän sillä hetkellä soittamiensa teosten pohjalta. Näin ollen kenenkään ei tarvinnut opetella soitollisesti mitään uutta konserttia varten, vaan jokainen sai tässä konsertissa mahdollisuuden harjoittaa jo osaamansa ohjelmistoa muita mahdollisia esiintymisiä varten.

2.2 Oman roolin hahmottuminen

2.2.1 Sävellyksistä käsikirjoitukseksi

Konsertin tuottajana ja vastuuhenkilönä ensimmäinen tehtäväni oli luoda käsikirjoitus käytettävissä olevan materiaalin eli tällä kertaa esiintyjien soittamien teosten pohjalta. Tämä tavallisesta poikkeava lähestymistapa oli paitsi erittäin haasteellinen, myös mielenkiintoinen – miten luoda toimiva kokonaisuus periaatteessa täysin toisiinsa liittymättömistä sävellyksistä, jotka kaikki oli saatava mukaan ja rytmitettyä niin, että tarinankerrontaan sai juonen.

Suunnitteluprosessi alkoi jo viikkoja aikaisemmin teosten nimien keruulla ja niiden sopivan esitysjärjestyksen miettimisellä. Tässä suurena apuna olivat post-it –laput (kuvat 1 ja 2), jotka kiinnittyivät kätevästi nähtäville jääkaapin oveen ja joita saattoi siirrellä aina sitä mukaa kun ideoita teosten järjestäytymisestä ja konsertin juonikulusta pulpahti mieleen.

Kuvat 1 ja 2. Konsertin suunnittelu tapahtui osana arkipäivää. Vasemmalla tilanne aivan suunnitteluprosessin alusta, jolloin kaikki teokset eivät vielä edes olleet tiedossani, oikealla lopullinen versio esitysjärjestyksestä rytmittynä kahteen laskevaan riviin väliajan mukaan.

Matkan varrella mukaan tuli uusia teoksia, osa vaihtui toiseen ja osasta paljastui soittajan yllättävä toive esitettäväksi osaksi. Jo alusta asti olin konsertin luonteen takia päättänyt, että kukaan ei tule soittamaan kokonaista sonaattia tai konserttoa, vaan maksimissaan kymmenminuuttisen yhden osan. Koska halusin mahdollisimman pitkälle kunnioittaa esiintyjien toiveita, en lopulta esittänyt kuin yhden muutostoiveen. Tämä esiintyjien toiveiden kuuntelu sai kuitenkin aikaan sen, että minun oli mahdollisuus tehdä käsikirjoitus suunnilleen valmiiksi vasta ensimmäisiä harjoituksia edeltävänä iltana, viikkoa ennen esitystä.

Pääteemanani käsikirjoitusta tehdessä oli nopeiden ja hitaiden sävellysten vaihtelevuus, erilaisten klassisen musiikin tyylien esitleminen ja niillä tunnetilojen kuvaaminen. Halusin saada teoksista kuuntelijalle helposti lähestyttäviä ja kokonaisuudesta sellaisen, että klassista musiikkia tuntemattomankin olisi helppo pysyä esityksen kulusa mukana. Näin ollen kirjoitin teosten ympärille juonellisen tarinan, jossa kukaan soittaja ei ollut yksilöity esiintyjä, vaan soitettavat teokset rytmittivät tarinankerrontaa tuoden siihen syvyyttä ja selityksiä.

Jotta konsertin punaisena lankana toiminut tarina olisi helposti ymmärrettävä ja kasassa pysyvä, kirjoitin roolit kahdelle päähenkilölle, joiden vuoropuhelulle kerronta perustui. Tiesin, ettei opiskelijakollegoillani ollut liikaa aikaa tähän konserttiprojektiin, joten toinen päärooli oli itselleni, tiesinhän tasan tarkkaan, kuinka tarina kulkee. Toiseen kuitenkin tarvittiin joku vapaaehtoinen. Yhden opiskelijakaverini kanssa asiasta juteltuani hän suostui.

2.2.2 Vastuullani olleet valmistelut

Käsikirjoituksen ohessa tehtävät konsertin käytännön valmistelut olivat varsin monimuotoiset. Alkusuunnittelussa ja ideointia tehdessä en ollut edes tullut ajatelleeksi, miten paljon taustatyötä toimiva näyttämöllinen konsertti vaatiikaan. Jo monta kuukautta aiemmin olin saanut paitsi varmistuksen tulevasta konserttipäivästä, myös varannut salista kolmelle päivälle harjoitusaikaa. Mutta tämä olikin ainoa asia, joka oli mahdollista tehdä hyvissä ajoin.

Käsikirjoituksen kanssa yhtä aikaa suunnittelin esityksen valot. Käsikirjoituksesta kirjoitin lisäksi konsertin esiintyjille oman karsitun version, josta olin jättänyt kaiken heille epäolennaisen pois, mutta josta kävivät ilmi jokaisen vastuut esimerkiksi roudareina sekä teosten esitysjärjestys. Toiselle pääosan esittäjälle kirjoitin erikseen pelkän dialogin. Ja koska esityksessä oli mukana kaksi suomea ymmärtämätöntä vaihto-oppilasta, kirjoitin karsitun version tapahtumien kulusta myös englanniksi.

Käsikirjoitukseen perustuen hankin muutaman tarpeellisen improvisaatioesiintyjän, valokuvasin ja suunnittelin konsertin mainoksen (ks. liite 1), etsin sopivat taustakuvat, nauhoitin yhteen kohtaukseen tarvittavan säestyksen, kirjoitin käsiohjelman (ks. liite 2), varasin konsertti-illaksi lämpiön sekä lainasin videokameran esityksen tallennusta varten.

2.2.3 Käytännön haasteet

Mitä tehdä, kun kaikki ei menekään aivan suunnitellusti? Tässä projektissa uuden ideoinnista, soveltamisesta ja ongelmanratkaisusta tuli ainakin kokemusta riittämiin.

Ensimmäisen todellisen ongelman kohtasin soitettuani konserttisalim valomiehelle. Ajattelin, että minun tarvitsisi vain käydä hänen kanssaan toivomani valotusratkaisut läpi, mutta hän ilmoittikin, ettei itse asiassa ole konserttipäivänäni töissä. Olin liikkeellä asiani kanssa varsin myöhään, koska olin jotenkin kuvitellut, että konserttisalim varatessani varaisin käyttööni samalla valomiehen. Näin ei kuitenkaan ollut, asiasta olisi pitänyt hänen kanssaan sopia erikseen hyvissä ajoin, ja enää työvuorot eivät olleet muutettavissa. Esitykseni olisi menettänyt koko merkityksensä, jos se olisi vedetty läpi salin yleisvalaistuksessa, joten jotain oli keksittävä. Erinäisten neuvottelujen jälkeen minulle tarjottiin mahdollisuutta, että mikäli löytäisin sopivan henkilön, voisi valomies pikaopas-

taa hänelle yksinkertaisimmat salin valotekniikat, ja näin sain esitykseni vietyä kunnialla läpi. Kuin ihmeen kaupalla lähipiiristäni löytyi asiaan sopiva, koko konserttipäivän vapaaksi varannut ja vielä pikaopastukseenkin ehtivä henkilö, joka pystyi asian ottamaan hoitaakseen.

Sitten yksi konserttiin tulossa ollut esiintyjä totesi, että on yhä niin pahasti sairas, ettei todennäköisesti parannu ajoissa. Valmiissa käsikirjoituksessa juuri hänen kappaleellaan oli juonen kannalta varsin tärkeä merkitys, joten isku oli kova. En halunnut lähteä enää muuttamaan käsikirjoitusta, joten alkoi sijaisen etsintä. Mozartin G-duurikonsertto on kuitenkin onneksi huilistipiireissä sen verran paljon soitettu teos, että Sibelius-Akatemiasta tuuraaja löytyi helposti.

Saliharjoitusten alkaessa ilmeni, että kuukausia sitten tekemäni varaukset eivät olleetkaan menneet perille. Olin saanut jonkin verran ristiriitaista infoa siitä, kenen kautta nämä varaukset tulisi suorittaa, ja ilmeisesti päätynyt väärään henkilöön. Sali oli minun ohitseni varattu täyteen kaikkina kolmena saliharjoituspäivänä, joten ongelma oli todellinen. Joustavien salivaraajien sekä muutaman henkilön neuvottelutaitojen ansiosta harjoitusaikaa kuitenkin lopulta löytyi lähes yhtä paljon kuin alun perin oli kaavailtu. Opin kuitenkin kantapään kautta, että nämä asiat on hyvä varmistaa vielä toiseen ja ehkä kolmanteenkin kertaan, mikäli haluaa, että harjoitukset sujuvat ilman ylimääräistä huolta tilanvarausten paikkansapitävyydestä.

2.3 Harjoitukset

Harjoitusprosessi alkoi käsikirjoituksen esittelyllä kaikille konserttiin mukaan tuleville esiintyjille. Kävin läpi tapahtumat ja tarinan kulun, soitettavien teosten järjestyksen sekä sen, milloin ketäkin lavalla tultaisiin tarvitsemaan. Näin kaikki saivat ensimmäisenä jonkinlaisen yleiskuvan siitä, mitä tuleman pitää.

Käsikirjoituksen yhteisen läpikäynnin jälkeen keskityimme alun kohtaukseen, jossa kaikki esiintyjät ovat lavalla. Opettajani Anjan avustuksella ajatus lähti lentoon ja tavalisten harmaiden ohikulkijoiden esittämisen sijaan jokainen esiintyjä valitsi tähän kohtaukseen oman, itse suunnittelemansa henkilöhahmon. Kohtauksen osoittauduttua varsin toimivaksi ja hyvin kaikki yhteen kerääväksi, muotoutui harjoitusprosessin aikana toinen samankaltainen yhteisöllinen tilanne vielä konsertin loppupuolelle.

Salivarauksissa eteen tulleiden ongelmien ja esiintyjien erilaisten paikallaolomahdollisuuksien vuoksi harjoitusaikataulut eivät kulkeneet aivan alkuperäisten suunnitelmien mukaan. Osa saliajasta käytettiin yllämainittuihin joukkokohtauksiin, osa säästysharjoituksiin, ja muutaman hetken harjoittelimme toisen pääosan esittäjän kanssa pelkkiä vuorosanoja sekä niiden riittävän hidasta rytmitystä ja selkeää artikulaatiota erittäin kaikuisassa salissa. Improvisoijat vaativat oman osansa ajasta, niin myös valomies, jotta muutama valotuksellisesti tarkkaa ajoitusta vaativa kohtausta saatiin toimimaan.

Koska minulla itselläni oli harjoituksissa varsin monta roolia, eikä samaan aikaan lavalla näyttelijänä ja katsomossa ohjaajana oleminen ole mahdollista, oli prosessiohjaajastani Anjasta tässä kohdin lisäsilminä iso apu. Ollessani itse lavalla hän saattoi kertoa, miltä yleisöstä katsoen kuului ja näytti, ja mitä voisi ehkä tehdä toisin, jotta katsojalle välittyvä kokonaisuus olisi selkeämpi.

3 Konsertti

Seuraavassa konsertin käsikirjoitus pätkittäin avattuna omilla ajatuksillani. Käsikirjoituksen lukemisen yhteydessä suosittelen katsomaan konsertin videotallenteen, jolloin kohtaukset ja tapahtumien kulku aukeavat lukijalle helpommin.

Ihmiset tulevat sisään. Konserttisalissa yleisvalaistus. (katsomoimproajat sisään yleisön mukana) Taustalla on kuva opintoputken seinästä. Erilaisia ihmisiä (savolaismummo, eksynyt turisti etc.) alkaa kulkea näyttämön poikki kommunikoiden keskenään. Riikka (sylissään mankka ja huilukotelo) kelaa oikeasta reunasta lavalle. Riikka asettaa mankan lattialle, kokoaa huilun, laittaa huilukotelon avonaisena eteensä ja painaa mankan play-nappia. Mankasta alkaa kuulua Mozartin konserton säestys ja Riikka alkaa soittaa.

Ihmisiä kävelee ohi, osa kääntyy katsomaan, joku heittää kolikon, mutta kukaan ei jää kuuntelemaan. Sanni saapuu vasemmasta reunasta lavalle kuulokkeet päässään, niistä kuuluvan musiikin maailmassa. Riikan soitto saa hänet havahduttamaan ja häiriintymään.

Sanni: (puolittain itsekseen, kääntyneenä yleisöön päin): ”Tollasia katusoitajia, pakko olla joka kadunkulmassa. Mitä toikin oikein kuvittelee, klassista musiikkia! Kuka tollasta kuuntelee?”

Kuva 3. Alkukohtaus, jossa taustana opintoputki ja esillä konsertin päähenkilöt.
Kuvaaja: Markku Vanonen

Alkukohtaus on konsertin tärkeimpiä hetkiä niin katsojan kuin esiintyjienkin kannalta. Katsoja muodostaa käsityksensä ympäristöstä, henkilöistä, siitä mitä tuleman pitää. Lähes jokaisella konsertissa myöhemmin esiintyvällä henkilöllä oli tässä alkukohtauksessa oma, tarkkaan suunniteltu roolinsa ohikulkijana, ja tällä keinolla heistä oli tarkoitus tehdä näkyviä, yksittäisiä persoonia.

Heti alussa oli tarkoitus myös haastaa katsoja. Jo katusoittaja itsessään on henkilöahmo, jota kohtaan asenteet vaihtelevat – entä sitten, kun katusoittaja laitetaan istumaan pyörätuoliin? Alkukohtauksen viimeisenä lavalle astuva, ajatuksiaan kovaan ääneen julistava henkilö (kuva 3, keltavihreät vaatteet) myös luo heti näkyväksi juonen kannalta olennaisen vastakkainasettelun.

Riikka keskeyttää soittonsa (säestys jatkuu itsekseen), tuijottaa hetken Sannia. ”Mitä sä oikein meinaat? Tähän on Mozartia, tää on iloista, tästä tulee hyvä mieli.”

Riikan alkaessa puhua ihmiset ympärillä jähmettyvät paikoilleen.

Sanni (kääntyy katsomaan Riikkaa): ”Joo hyvät mielet ehkä jollekin mummulle. Mua sä lähinnä häiritset.”

Riikka (laittaa mankan pois päältä): ”Ei klassinen musiikki oo vaan mummoille. Ootsä ikinä kuunnellu enempää? Siinä on vaikka mitä sävyjä, iloista, surullista,

ahdinkoa, riemua, vaikka kappaleissa ei ois sanoja niin ne kertoo tarinoita. Kuuntele vaikka!” (on laittavinaan mankan päälle, mutta kääntää katseensa oikealle parvelle)

Eva alkaa oikealta parvelta soittaa Telemannin fantasiaa. (spotti, samalla lavan valot hämärtyvät) Sanni kääntyy katsomaan ja laskee olkalaukkunsa. Myös kaikki muut lavalla olijat kääntyvät Evaa kohden ja jäävät kuuntelemaan. Saara ottaa vaivihkaa Riikan huilun ja kotelon. Laura-Leena nappaa mankan. Evan lopetettua lavan valot kirkastuvat, muut lavalla olijat heräävät transsistaan jatkavat matkaansa. Sanni ja Riikka jäävät lavalle kahden.

Riikan lopettaessa soittonsa katusoittajan seinäruusukupla murtuu. Kun tämä alkaa kaiken lisäksi puhua, kaikki ympärillä jähmettyvät. Tällä pyrin ensisijaisesti kääntämään katsojan huomion kahteen lavalla nyt keskustelemaan henkilöön, mutta siinä ohessa myös kuvastamaan sitä yllätystä, mikä katusoittajan puheesta syntyy. Onko katusoittajakin ihminen? Eikö häntä saakaan pilkata miten tahansa?

Katusoittajan asenne on myös hieman tavallisesta poikkeava. Musiikkinsa sanallisen puolustamisen lisäksi hän haastaa pilkkaajansa kuuntelemaan lisää.

Sanni: ”Mitä toi oli? Ihan kuin Telemann ois yrittänyt säveltää kappaleen mutta sen yläkerrassa pikkulapsi pimputtais pianoa niin ettei sen sävellystyöstä tule mitään.”

Riikka (huvittuneena): ”Toi nyt ei ehkä ollut ihan se mielikuva, mikä tästä ois pitänyt tulla... Mutta huomaatsä, mielikuva kuitenkin! Ja hetkinen, sä sanoit Telemann? (hämillään) Mistä sä tiesit että tää on sen?”

Sanni (säikähtäen, torjuvana): ”En mä mitään sanonu... Mä meen nyt, heippa” (nostaa laukkunsa, lähtee rivakasti pois päin)

Riikka: ”Hei odota!” (kelaa perään, Sanni pysähtyy) ”Ethän sä oo kuullu vielä mitään. Mä haluan näyttää sulle enemmän. Tuu.” (tekee kädellä kutsuvan eleen)

Klassisen musiikin vastustaja on ottanut omasta puolestaan ensimmäisen askeleen: hän on vastannut katusoittajan haasteeseen ja toteaa muutaman sanan kuulemastaan musiikista. Samalla hän tulee kuitenkin myös paljastaneeksi itsestään jotakin – Telemann? Tuskin monikaan lähinnä populaarimusiikkia kuunteleva tällaista nimeä tietää saati kappaletta tunnistaa. Tästä lipsahduksesta katusoittaja innostuu entisestään ja haluaa jatkaa keskustelua ja kuuntelutuokiota, siitäkkin huolimatta (tai ehkä juuri siksi?), että vastapuoli yrittää paeta paikalta.

Sanni seisoo paikallaan, katsoo vuoroin pois päin, vuoroin Riikkaa, tietämättä mitä tehdä. Lopulta: ”No... Kai mä voin vähäks aikaa tulla. Mut en mä tykkää klassisesta.”

Riikka: ”Älä vielä sano noin! Mä oon ihan varma että löydän jotain mistä säkin tykkäät.”

Riikka lähtee kelaamaan pois päin lavan vasempaan etunurkkaan. Sanni seuraa vähän epäröiden perässä (valo tiivistyy Riikkaan ja Sanniin ja seuraa heidän kulkuaan). Samaan aikaan Maisa saapuu telineen (jossa pinossa kaikki ensimmäisen puoliajan soittajien nuotit) kanssa lavalle ja Naoko asettuu flyygelin taakse. Kun Sanni ja Riikka ovat päässeet paikoilleen, alkavat Naoko ja Maisa soittaa. (kohdevalo siirtyy soittajiin, muu lava hämärä. Soiton loputtua valo takaisin Riikkaan ja Sanniin)

Kuva 4. Konsertin ”perinteisimpiä” hetkiä, solisti ja pianisti valokeilassa lavalla. Kuvaaja: Markku Vanonen

Riikka: ”Tää ei nyt ainakaan ollut pimputusta.”

Sanni (mietteläänä): ”Joo ei... (selvemmin, vähättelevästi) Mut ei tällanen Saint-Sa-...s-salaperäinenkään musiikki muhun iske, jotenkin liian pitkälinjasta ja utusta.”

Riikka (joka on Saint-Saënsin nimen kuullessaan käännähtänyt katsomaan Sannia kummissaan, mutta toteaa neutraalilla äänellä): ”On mulla jotain tosi erilaistaakin. Tän säveltämisestä ei ole kuin reilu viiskyt vuotta.”

Keskustelun aikana Maisa ja Naoko ovat poistuneet lavalta (teline jää), Valtteri ilmestynyt flyygelin viereen. Viimeisen repliikin jälkeen valo siirtyy Valtteriin, joka alkaa soittaa. Soiton loputtua valo takaisin Riikkaan ja Sanniin, Valtteri poistuu lavalta.

Sanni: ”Sä puhuit alussa jotain musiikin ilmaisemasta ahdingosta. Nyt mua ainakin ahdistaa. Toi vissiin ties viiskyt vuotta etukäteen et sen kaimakaupungissa tapahtuu ydinonnettomuus.”

Riikka: ”Tunsitsä tänkin? Tai siis... Fukushima...”

Sanni (seiniä katsellen): ”No tavallaan. Mut unohda. Oliko sul viel jotain muuta?”

Riikka: ”Joo, no todellakin! Tää on oikeesti laulu. Mut koska me kuunnellaan soitettu versio, saat kuulla runon ekaks. Eli tarina on jo valmiina.”

Jää on murrettu, keskustelu avattu. Sen edetessä kapinoitsija tulee paljastaneeksi yhä enemmän itsestään ja kumman laajasta tietämyksestään. Samalla hänen asenteensa alkaa muuttua suorasta vastustuksesta enemmän pohdiskelevaksi. Katusoittaja on ihmeissään, mutta yrittää kuitenkin selvästi varoa liikoja utelemasta, jotta ei aikaansaisi uutta pakoreaktiota. Tässä pelataan ajalla ja mielentiloilla.

Keskustelun aikana Saara on saapunut lavalle ja Naoko flyygelin taa. Valo siirtyy Riikasta ja Sannista Saaraan. Saara lukee runon ja alkaa sen jälkeen soittaa. Sanni menee mietteliääksi. Soittoa seuraavan keskustelun aikana Saara poistuu lavalta, ottaa omat nuottinsa, mutta jättää telineen ja Martinun nuotit paikoilleen. Naoko poistuu myös.

Riikka: ”Eiks oo uskomatonta, miten paljon saa soitolla sanottua!”

Sanni: ”Joo... Tota... mullaki ois ehkä yks tarina. Kun mä –”

Riikka (vielä kappaleen tunnelmissa kiinni): ”Ilman sanoja tarinaan tulee enemmän ulottuvuuksia... (havahtuen ajatuksistaan) Niin mitä sä olitkaan sanomassa? Oliko sulla jotain?”

Sanni (joka ei oikein tiedä miten päin olisi, mutta alkaa lopulta puhua): ”Joo. Kun tää Schubertkin oli mulle tuttu. Tai siis... Kun mäkin oon aikanaan soittanut. ”

Riikka (kääntyy hitaasti ja epäuskoisena katsomaan Sannia): ”Mitäh?”

Tilanne on hetken täysin pysähtynyt, sitten sali pimenee. Pimeässä Sanni vetäisee hippivaatteet päältään, alla valmiina konserttiasu. Sanni sitoo hiuksensa naturalle ja Maisa tuo Sannille huilun. Naoko asettuu flyygelin taa, Sanni telineen taa. Riikka kelaa itsensä aivan reunaan, vasemmalle verhojen rajalle. Piano ja nuottiteline valaistuvat, mutta taustakankaalla valo on sininen. Kyseessä on muisto. Sanni soittaa Martinun viimeiseen taukoon asti, vaikuttaa tyytyväiseltä soittoonsa, mutta samalla unohtaa jatkaa. Naoko soittaa sisääntulosoinnun keran, toisen, ja tuskastuu.

Naoko: ”NOH!?”

Sanni kauhistuu. Naoko tuhahtaa närkästyneenä, nappaa nuottinsa ja poistuu lavalta. Sanni ei tiedä, mitä tehdä. Improajat katsomossa ja verhoissa heräävät ja aloittavat naurun. Kutakin improajaa sytty valaisemaan taskulamppu tämän alkaessa soittaa. Sanni pälyilee ympärilleen, peruuttaa, vetää käsiä kasvojen suojaksi, käpertyy lopulta lavan vasempaan takanurkkaan (kirkas valo hämärtyy peruuttamisen mukana, mutta sininen tausta jää). Improajat jatkavat hetken ja hiljenevät. Taskulamput sammuvat. Teea kävelee telineen taa, hänen ollessaan paikoillaan valo palaa flyygelin ja telineen luo. Teea alkaa soittaa Reineckea, Sanni kyyhöttää nurkassa. Sävellajin vaihtuessa duuriin Riikka kelaa esiin ja Sanni luo, koskettaa olkapäätä, hymyilee. Sanni havahtuu, kääntyy hitaasti katsomaan Riikkaa, Teeaa, sitten ympärilleen. Hän ymmärtää olevansa nykyajassa. Sanni nousee ja he poistuvat Riikan kanssa yhdessä lavalta. Kappaleen loputtua sali pimenee.

Kuva 5. Nöyrytetty soittaja on paennut lavan takanurkkaan.
Kuvaaja: Markku Vanonen

Yllä olevat tapahtumat paljastavat lopulta, mistä ihmeestä kapinoitsijan ristiriitaisissa sanomisissa on kyse. Paljastuksen jälkeinen kohtaus on väritynyt sinisellä, koska kyseessä on kapinoitsijan muisto menneisyydestä, selitys sille, miksi suhtautuminen klassiseen musiikkiin on kääntynyt negatiiviseksi. Reinecken konserton surumielisen (yltiö?) pateettinen toinen osa kuvaa tunnelmaa, johon nujerrettu ja kasaan naurettu soittaja on jäänyt. Tilanne on kuitenkin eri kuin menneisyydessä, sillä nyt paikalla on joku, joka nostaa hänet takaisin maan pinnalle, nykyhetkeen, toivoon. Väliaikaan siirryttäessä on tarkoitus, että katsoja astelee hetkeksi ulos salista miettimään, mitä juuri on nähnyt. Voiko näin oikeasti tapahtua? Onko virheiden tekeminen hyväksyttävää?

VÄLIAIKA

Salissa on yleisvalaistus. Katsojien saapuessa saliin Sanni istuu lavan oikeassa reunassa, Riikka pyörätuolissa vieressä.

Kuva 6. Ensimmäinen kohtaus väliajan jälkeen, takaisin nykyajassa. Roudarit ovat verhoissa valmiina odottamassa pimeyden laskeutumista.
Kuvaaja: Markku Vanonen

Riikka (katsomon hiljennyttyä): ”Mäkin ajattelin näyttää sulle jotain, mitä sä et ehkä osaa odottaa.”

Sali pimenee. Riikka nousee pyörätuolista, vetäisee kaavun päältään. Alla konserttiasu. Maisa hakee pyörätuolin ja sille lasketun kaavun pois, Saara tuo Riikalle huilun ja Teea telineen. Naoko asettuu flyygelin taa, Riikka telineen taa flyygelin viereen. Riikka alkaa soittaa pimeydessä. Kun flyygelin ensimmäinen sointu kuuluu, syttyy valo, joka valaisee Riikan ja Naokon. He soittavat kappaleen kokonaan, jonka jälkeen sali pimenee jälleen. Tämän pimeyden aikana Naoko katoaa lavalta, Saara hakee Riikan huilun ja Teea telineen, Maisa tuo pyörätuolin ja sillä lojuvan kaavun takaisin lavalle ja Riikka vetää kaavun jälleen päälleen. Riikka asettuu takaisin pyörätuoliin. Valot palaavat.

Sanni (tuijottaen Riikkaa äimän käkenä): ”Mitä toi... Tai siis... Ootsä joskus soit-tanut noin?”

Riikka (kääntäen katseen hitaasti Sanniin ja hymyillen surumielisesti): ”Joo, olen... Mut siitä on aikaa. Se oli ennen kuin yks rattijuoppo ajoi kerran väärää kaistaa vastaan.”

Sanni (katsoen Riikkaa kauhuissaan): ”Ei noin saa käydä!”

Riikka: ”Ei saisikaan. Mutta niin vaan kävi.”

Oikealla parvella oleva Jonathan alkaa soittaa lähes välittömästi Riikan repliikin jälkeen (spotti Jonathaniin, lava pimenee). Riikka ja Sanni jäävät kuuntelemaan.

Riikka (soiton loputtua, valon palattua Riikkaan ja Sanniin): ”Juuri tältä musta sil-lon tuntui. Mut en mä voinut jäädä vaan paikalleen makaamaan. Kun tarpeeksi haluaa, niin kyllä sitä pystyy soittamaan vielä jotain.”

Sanni tuijottaa Riikkaa eikä tiedä mitä sanoa.

Riikka: ”Ja säkin pystyt, ihan varmasti. Tuu, sun pitää kuulla vielä jotain.”

Väliajan jälkeen yllätykset jatkuvat, kun myös toinen päähenkilöistä päättää vuorostaan paljastaa menneisyydestään jotakin. Pyörätuolissa istuvaa katusoittelijaa alkaa yllättäen katsoa aivan uusin silmin, kun ymmärtää, että kyseessä on aikanaan suurissa konserttisaleissa soittanut ammattimuusikko. Ja syy pyörätuoliin joutumiseen saa myös toivottavasti jokusen ajatuksen heräämään...

Katusoittajan paljastus ja sitä seurannut keskustelu saavat kapinoitsijan mietteliääksi. Pieni ajatus alkaa viritä päässä: jos tuokin kerran, niin... Varsinaista fyysistä estettä ei kuitenkaan ole, miksi heittää kaikkea menemään yhden, kauan sitten tapahtuneen epäonnistumisen ja siitä seuranneen nolauksen vuoksi?

Riikka lähtee edeltä kelaamaan ja siirtyy Sanni vanavedessään toiselle puolelle lavaa (vasempaan etureunaan, valo seuraa heidän kulkuaan). Taustalle heijastuu meri ja Laura-Leena ja Naoko saapuvat lavalle (valo soittajiin). Laura-Leenan soittaessa taustalla oleva kuva vaihtuu kahdesti (tyyni(0:00)-myrsky(2:07)-

tyyni(3:55)). Soiton loputtua kuva himmenee ja katoaa, valo siirtyy Riikkaan ja Sanniin ja Laura-Leena ja Naako poistuvat lavalta.

Kuva 7. Konsertin erityispiirteisiin kuului yksi taustakuvallinen kappale, tässä merimaisemista tyyni. Kuvaaja: Markku Vanonen

Sanni (soiton loputtua, hymyillen): ”Tosta oikeasti kuulee miten meri liplattaa.”

Riikka: ”Mä kuuntelen tätä kun mä haluan rauhoittua. (hetken hiljaisuus, sitten Riikka käännähtää äkisti Sanniin päin innoissaan) Mut sit jotain menevämpää! Osaatsä tanssia tangoa?”

Sanni (perääntyen kauhuissaan): ”Mit—EN! Älä todellakaan luule. En mä tanssi.”

Riikka (naurahtaen): ”Joo ei sun tarviikaan, kunhan kysyin.”

Sanni (edelleen epäröiden): ”Etkä soita mulle mitään Hopeista kuuta.”

Riikka: ”No en en. Tää on jotain vähän vanhempaa. Ja ehkä vähän hauskempaa.”

Heti keskustelun loputtua alkaa roudaus: Saara ja Valtteri tuovat lavalle kaksi tuolia, Valtteri siirtää telineen flyygelin luota keskemmälle ja Marina ja kitaristi saapuvat, Marina toinen teline mukanaan. Valaistus laajenee Riikasta ja Sannista kattamaan koko lavan ja tango alkaa. Sanni kiinnostuu, menee hiljalleen lähemmäs, istuu kuuntelemaan, alkaa selvästi nauttia. Kappaleen aikana Laura-Leena ja Maisa (alun roolivaatteissaan) saapuvat lavalle aikeenaan vain kulkea ohi, mutta pysähtyvätkin kuuntelemaan.

Riikka (kappaleen loputtua): ”Ja nyt mä haluan näyttää sulle, miltä se Mozart oikeasti kuulostaa.”

Ympäri käydään, yhteen tullaan – kuunteluretki päättyy siihen, mistä se alkoikin, Mozartiin. Roolihenkilöt ovat kuitenkin muuttuneet, nyt me tiedämme heistä enemmän, nyt Mozartilla on joku merkitys.

Kuva 8. Kaikki alkukohtauksesta tutut henkilöahmot kokoontuneena ”konserttiin” kuuntelemaan Mozartin konserttoa. Kuvaaja: Markku Vanonen

Välittömästi repliikin jälkeen alkaa tapahtua. Kitaristi kamoineen poistuu, Marina jää mukamas keräilemään nuottejaan telineen taa. Maisan puhelin soi, hän alkaa puhua siihen kovaan ääneen ja Laura-Leenalle tulee kiire johonkin. Muut alun opintoputkikohtauksen henkilöt ilmestyvät verhoista yksi kerrallaan lavalle samassa järjestyksessä kuin aiemmin (lukuun ottamatta Maisaa, joka kälisee taustalla puhelimeensa koko ajan). Jonathan hakee tullessaan Marinan mukaansa (”mitä ihmettä sä täällä teet!” tjsp., kunhan kuulostaa tuohtuneelta). Kaikki asetuvat telineen ympärille yleisöksi (savolaismummolle ja hienolle rouvalle otetaan lavalle olleet tuolit, muut istuutuvat lattialle), myös Riikka kelaa muiden joukkoon. Viimeisenä Laura-Leena juoksee paikalle. Kaikki hiljenevät ja Nairi sekä Naoko saapuvat lavalle. Konsertto alkaa. Konserton viimeisen äänen kaiun loputtua Sanni nousee ylös.

Sanni (riemuissaan huudahtaen): ”Mä haluan soittaa!”

Sanni hakee Marinan, Laura-Leenan ja Maisan väkijoukosta ja kutsuu heidät mukaansa. Jokainen näistä kolmesta hakee itselleen telineen ja kaksi viimeksi mainittua huilun (Marinalla se on ollut mukanaan). Tällä välin Naoko ja Nairi poistuvat lavalta, Sanni kaivaa kassistaan huilun, kokoaa sen ja ottaa Nairin telineen. Kvartetti järjestäytyy lavan vasempaan etukulmaan (myös valo tiivistyy sinne) ja alkaa soittaa. Yleisöksi muuttunut väkijoukko kääntyy kvartettia kohden. Toisen osan viimeisen soinnun kaikuessa sali pimenee.

THE END

Loppu oli ehkä odotettavissa kaiken alustuksen jälkeen, mutta siitä huolimatta se tuo jonkinasteisen tyydytyksen. Oikeilla sanoilla voi saada ihmeitä aikaan. Konsertin tärkein yksittäinen repliikki on varustettu valtavalla tunnelatauksella, ja nuo muutamat sanat kertovat mielestäni kaikkein olennaisimman asian muusikkoudesta, sen, mistä kaikki lähtee. Ei myöskään ole sattumaa, ketkä kapinoitsija kvartettiinsa valitsee – henkilöt ovat juuri ne samat, jotka pysähtyivät kuuntelemaan (tai soittivat itse) tangoa. Kohtaamisilla ja läsnäololla on merkitystä.

Valojen syttyessä uudelleen kaikki lavalla olijat ovat nousseet seisomaan ja Naoko ja Nairi (sekä improajat, jos vielä ovat paikalla) tulleet lavalle. Nyt yleisöllä on lupa taputtaa kaikille yhteisesti!

Kuva 9. Yhteiskumarruksen aika! Kuvaaja: Markku Vanonen

4 Analyysi prosessista

Ajatus konsertista oli erilaisin variaatioin pyörinyt päässäni varsin pitkän ajan, mutta lopulta kaikki järjestelyt, harjoitukset ja itse konsertti olivat ohi noin viikossa. Se viikko oli hyvin työntäyteinen, ja omat muistikuvani tekemisistäni ovat paikoin hatarat. Onneksi viikosta on kuitenkin jäänyt paitsi kirjallista aineistoa mm. esiintyjille lähettämieni ohjesähköpostien ja itselleni kirjoittaman konserttiaamun tehtävälisan muodossa, myös ohjaajani Anjan kuvaamia videotallenteita. Niitä on varsinaisen konsertin lisäksi joukko-kohtausten harjoituksista, mikä onkin tärkeää, jotta saatoin paremmin analysoida harjoitusten sujuvuutta sekä nähdä hiukan omaa ohjaamistani ulkopuolisen silmin. Lisäksi sain prosessiin osallistujilta sekä muutamalta konsertin kuuntelijalta kasvatusten hienman suullista palautetta siitä, mitkä olivat heidän tuntemuksensa ja kehitysehdotuksensa tulevaisuutta varten.

4.1 Projektille asettamani tavoitteet ja niiden toteutuminen

Jo projektin alussa jaoin tavoitteeni kolmeen osaan – katsojalähtöisiin, esiintyjälähtöisiin ja omaan oppimiseeni perustuviin tavoitteisiin. Käytännössä näiden toteutumiselle omat rajansa asettivat käytettävissä olleet resurssit, joista yhdeksi keskeisimmistä nousi aika. Jokaisesta osioista kokemusta kuitenkin karttui, tavalla tai toisella.

4.1.1 Katsojalähtöiset tavoitteet

Tärkein suunnittelemani asia, esitysten kesto suhteessa katsojien musiikkitaustaan, oli mielestäni mietitty hyvin. Mikään esitys ei ollut katsojan kannalta aivan liian pitkä, ja kuten olin suunnitellut, ne nivoutuivat kokonaisuudeksi, joka oli helppo ymmärtää.

Tavoitteeni sisälsi vahvan henkisen ristiriidan ja ongelman: pystynkö minä, lähes koko elämäni klassista musiikkia harrastanut huilisti, eläytymään sellaisen ihmisen asemaan, joka ei tätä musiikin lajia tunne? Toisaalta halusin esitysten olevan lyhyitä, mutta toisaalta myös sellaisia, että niihin ehtisi hetkeksi uppoutua, niiden tyyllilajin tunnistaa ja maailmasta saada kuvan. Halusin esitellä korkeatasoista musiikkia, mutta jotta siitä olisi mitään iloa, jotta kuulijat saisivat siitä mitään irti, ei sitä saanut tulla yliannostusta. Sain jälkikäteen kuulla kommentin, joka viesti, että muutama esitetty teos oli ollut kestoltaan mielenkiinnon säilymisen ääri rajoilla. Ottamalla esitykseen mm. kymmenminuuttisen Faunin iltapäivän tiesin, että se ei välttämättä kaikille aukea, mutta tämän mittaluokan sävellyksiä ei onneksi ollut konsertissa muutamaa enempää. Pääosa teoksista oli kestoltaan noin viiden minuutin luokkaa, mikä pop/rock –musiikin maailmassa alkaa olla jo hiukan tavallista pidemmän kappaleen mitta.

Uusia yleisöjä houkuteltaessa konsertin sisällön lisäksi toinen, hyvin tärkeässä roolissa oleva tekijä on mainostus. Jos kukaan ei tiedä tällaisesta konsertista, miten sinne kukaan myöskään eksyisi?

Aika oli tässä kohtaa pahin viholliseni. Kaikkien konsertin onnistumisen kannalta välttämättömien käytännön töiden lomassa mainostus oli valitettavasti viimeisimpiä asioita, joihin saatoinkin panostaa. Perjantaina, kolme päivää ennen esitystä, sain valmiiksi paperisen mainoksen (ks. liite 1), jossa kerrottiin lyhyesti, millainen konsertti olisi tarjolla. Näitä mainoksia oli muutamia esillä ympäri Konservatorion rakennusta, lisäksi tein Facebookiin eli sosiaaliseen mediaan julkisen mainoksen, jota jaoin muille esiintyjille ja

kavereilleni ja pyysin välittämään eteenpäin. Muuhun ei kuitenkaan valitettavasti ollut aikaa. Koululaisryhmät, muiden alojen opiskelijat, työväenopistot – paljon potentiaalisia mahdollisuuksia mainostamiseen jäi käyttämättä, kun en tarpeeksi ajoissa tiennyt, mitä konsertti piti sisällään ja millä nimellä sitä markkinoisin.

Sain ns. puskaradion kautta kuitenkin muutaman täysin klassista musiikkia harrastamattoman tuttuni houkuteltua paikalle. Heiltä tullut palaute oli pääosin oikein positiivista. Mahdollisuus poikkitaiteelliseen ”kielikylypyyn”, ja vielä ilmaiseen sellaiseen, otettiin ilolla vastaan, ja kiinnostus tämän tyyppisiä konsertteja kohtaan saattaisi heidän mielestään olla suurempikin, jos niistä vain olisi enemmän tietoa tarjolla.

4.1.2 Esiintyjälähtöiset tavoitteet

Esiintyjien suhteen toiveena oli heidän tuomisensa lähemmäs yleisöä, ymmärrettäväksi, todellisiksi hahmoiksi, niin etteivät he jäisi vain kaukaisiksi taitelijoiksi, jotka toimivat musiikin ulostuloväylinä. Samalla halusin laittaa esiintyjät tavallisista poikkeaviin töihin, miettimään omaa olemistaan lavalla, mitä he haluaisivat ja voisivat olla. Pääasiallisena työvälineenä toimi alun joukkokohtaus, jonka tapahtumat käyvät parhaiten ilmi videomateriaalista. Jokainen suunnitteli siihen itselleen oman roolin muutamien minulta ja Anjalta tulleiden toiveiden pohjalta, ja pääsi näin esittämään lavalla muutakin kuin soitettavaa musiikkia.

Mielestäni alkukohtaus oli yksi parhaiten konsertissa toimineita kohtia. Osallistujilla oli selvästi hauskaa suunnitellessaan itselleen sopivaa roolia, ja ideat ohikulkijahahmoihin pulpahtelivat kuin itsestään. Ei puhuttakaan, että joku olisi sanonut vastaan tai ollut haluton lähtemään mukaan. Alkukohtausta myös harjoiteltiin paljon, niin että jokainen ohikulkijahahmo sai oman hetkensä lavalla ja repliikkinsä niin selkeiksi, että hahmot henkilöityivät yleisöön asti.

Yhteisöllinen tekeminen ja tunne omaan rooliin vaikuttamisesta toimi erinomaisena innostamisen välineenä. Vaikka lopullinen, konsertissa nähty kohtaaminen oli harjoitteluun käytössä olleen ajan vuoksi lyhyt, vain kolmisen minuuttia, oli tämä hetki merkittävä juuri sitä varten tehdyn taustatyön vuoksi. Rooleja mietittäessä syntyi vuoropuheluita, kohtaamisia, innostuneisuutta koko projektia kohtaan. Tämä me-henki on yksi huomiotava osatekijä minkä tahansa yhteisen projektin onnistumisen kannalta, ja sen olemas-

saolo tai –olemattomuus vaikuttaa myös vahvasti siihen, millaiset mielikuvat tekijöille prosessista jää.

Toisen suuremman roolin tehneen henkilön kanssa kävimme yhdessä läpi valmiiksi kirjoittamani vuorosanat. Niitä muokattiin ja lyhenneltiin sen mukaan, että ne saatiin parhaiten istumaan juuri hänen suuhunsa sopiviksi. Harjoittelimme erikseen repliikkejä, eleitä ja puheen rytmiä, niin että sanottu tuntui luontevalta, mutta oli myös tarpeeksi rauhallista ja artikuloitua salin kaikuisassa akustiikassa. Rooliin valitsin henkilön siltä pohjalta, että tunsin hänet esiintyjistä parhaiten entuudestaan ja tiesin hänen aiemminkin lähteneen hiukan erikoisempiin roolisuorituksiin mukaan. En joutunut pettymään valintaani, myös tämä esiintyjä hoiti osuutensa varsin mallikkaasti ja totesi itse olleen hauskaa mm. opetella kelaamaan pyörätuolilla.

4.1.3 Oman oppimisen tavoitteet

Hiukan yllättäen kaikkein tärkeimmäksi opinpoluksi tässä projektissa nousi oma oppimiseni. Idealistinen ajatusmaailmani kuvitteli kaiken hoituvan lähes itsekseen, kun käsikirjoitus oli vihdoin valmis. Käytännön työ kuitenkin opetti, ettei näin todellakaan ole.

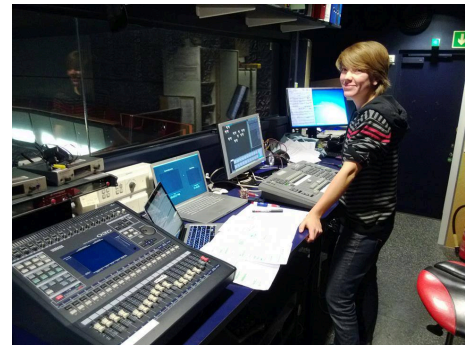
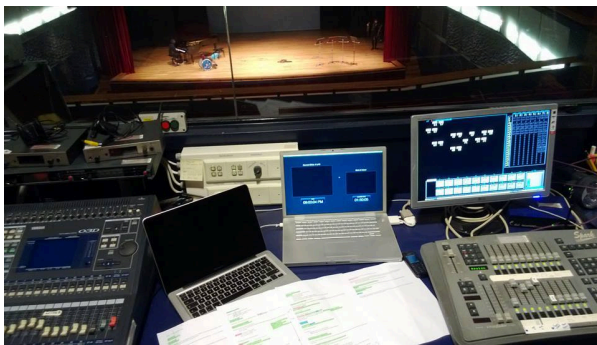
Projektissa oli paljon asioita, jotka onnistuivat tekemään hyvin. Käsikirjoituksen idea oli useamman katsomaan tulleen tahon mielestä hieno, jokaisen esiintyjän kappaleella oma paikkansa ja tarina solju. Kokonaisuus saatiin toimimaan lyhyistä ja varsin rajatuista harjoituksista huolimatta. Haasteista selvittiin, paikalle saatiin korvaava valomies ja toinen esiintyjä alkuperäisen tilalle. Lopullisesta konsertista ei voinut kuin ehkä muutamassa kohdassa huomata, että konsertti oli valmisteltu todella lyhyellä aikataululla.

Kehitettävää ja parannettavaa jäi silti runsaasti. Mainostuksen puutteellisuuden yhteydessä mainittu aikapula vaikutti myös kaikkeen muuhun tekemiseen ja siihen, miten järjestelmällistä tekeminen oli. Opettajani Anja videoi harjoitusten aikana omaa ohjaamistani, ja näistä videoista sain kullannarvoista oppimateriaalia itselleni tulevaisuutta varten.

Tärkein asia on, että suunnitelmat, käsikirjoitus ja roolitukset on saatava valmiiksi ajoissa, paljon aikaisemmin kuin viikkoa ennen. Tilavarauksissa tulee välttää epäselvyyksiä, jotta harjoitukset on mahdollista aikatauluttaa valmiiksi mielekkäästi ja niin, että tyhjäkäyntiä paikan päällä tulee kullekin esiintyjälle mahdollisimman vähän. Jokai-

selle osallistujalle on syytä antaa selkeät tehtävät – roudaukset, telineiden paikat ja yhteiset merkit kohtausten alkamiselle on mietittävä etukäteen. Myös kronologisuus on tärkeää. Jokaisen on tiedettävä, mitä konsertissa milloinkin tapahtuu, mutta asioiden on oltava siinä muodossa, että muutkin kuin minä saavat ideoistani selvän.

Erityistä huomiota tulee kiinnittää valomiehen ohjeistukseen ja kaikkien teosten osien sekä lavalla liikkumisten selvittämiseen. Vasta harjoitusten aikana kuvattuja videoita katsoessani oivalsin, miten paljon hän jo nyt ennakoi mitä ajattelin, ja tämä tuskin olisi ollut mahdollista, elleimme olisi tunteneet toisiamme niin hyvin etukäteen. Kyseessä ei todellakaan ole helppo työ, ja toimivien valotusratkaisujen merkitys esityksen onnistumisen kannalta on arvaamattoman suuri. Tehtävä on myös sikäli epäkiitollinen, että mikäli kaikki toimii niin kuin on suunniteltu, kukaan ei juuri tule kiinnittäneeksi valoihin huomiota.

Kuvat 10 ja 11. Näkymä valomiehen tarkkaamosta konserttisaliin. Matka lavalle on pitkä ja tehtävä haastava, mutta esityksen jälkeenkin valomies jaksoi yhä hymyillä.
Kuvaaja: Ilmari Paaso

Selkeä kehityskohde on myös oma ohjaamiseni. Kaikki kiire ja hämminki salivarausten ja muiden järjestelyjen kanssa ei ollut omiaan lisäämään rauhallisuutta, joka muutenkin tällä melko kärkkään temperamentin omaavalla henkilöllä on toisinaan hakusessa. Videoita jälkikäteen katsoessani huomasin liian usein olleeni ohjeissani epäselvä tai vaihtoehtoisesti niin määrätietoinen, että se oli jo tulkittavissa epäkohteliaaksi. Ohjaamistavassa täytyy kyllä olla tiettyä jämäptiä, jotta ohjeistus pysyy selkeänä ja harjoitukset etenevät, mutta turhaa käskyttämistä on syytä välttää. Muita esiintyjä on kunnioitettava, he ovat mukana vapaasta tahdostaan, joten puhetapaan, omalla kohdallani erityisesti äänenpainoihin ja –sävyihin, on kiinnitettävä huomiota. Tietyllä tapaa militaristinen ohjaustapa on minussa hyvin vahvassa, ja joihinkin tilanteisiin se sopii, mutta on huomioitava, että toisissa tilanteissa ja toisten ihmisen kanssa siitä on enemmän haittaa.

Myös palaute – niin parannusehdotukset kuin kehuakin – on annettava heti toiminnan tai repliikin jälkeen. Vain näin palautteen saaja kykenee muistamaan toimintansa ja ennakoimaan, kuinka toimia jatkossa, jotta kohtauksesta saataisiin juuri toivotunlainen.

Idealismin ja realismin suhteen tulee olla tasapainossa. Kantapään kautta opin, että käytännön valmisteluiden hoitamiseen menee valtava aika, ja mikäli kaikki järjestelyihin kuuluvat osa-alueet mm. tilavarauksineen, paperitöineen ja materiaalihankintoineen haluaa toteuttaa hyvin, on töitä syytä joko jakaa useammalle tai varautua niiden aloittamiseen viikkoja etukäteen.

Koin itse saaneeni tästä projektista varsin paljon. Kokemus konsertin toteuttamisesta oli mielenkiintoinen ja opettavainen, ja lähtisin varmasti tällaisen tekoon toisenkin kerran, tosin ehkä kuitenkin niin, että vastuut on jaettu useamman henkilön kesken ja niihin on varattu riittävästi aikaa suhteessa konsertin laajuuteen.

4.2 Muita projektiin liittyneitä taka-ajatuksia

Konsertin käsikirjoituksessa oli tietoisesti muutama provosoiva, kärjistetty, ärsyttäväksikin tarkoitettu asia. Metropolian huilistien draamallisissa konserteissa on aiemminkin otettu kantaa yhteiskunnallisiin teemoihin, eikä tämä konsertti tehnyt poikkeusta sen suhteen. Jos minulla on hienon musiikin tarjoamisen lisäksi mahdollisuus saada katsoja ajattelemaan ja pohtimaan omaa suhdettaan maailmaan, miksen siihen tarttuisi?

Ensimmäinen ja voimakkaasti läpi koko tarinan kaaren esillä oleva herättely saatiin aikaan istuttamalla toinen päähenkilö pyörätuoliin. Kun tarinan puolivälissä hänen taustansa entisenä konserttihuilistina selviää, ollaan jo puhumassa paitsi ennakkoluuloista, myös vammaisten tämän päivän todellisuudesta. Vammaisuus ja sen tuomat haasteet ja rajoitteet eivät tänäkään päivänä ole itsestään selvästi hyväksytyjä asioita, vaan vammaisen joutuu monessa tilanteessa taistelemaan oikeuksistaan tehdä samoja asioita kuin muutkin. Olisiko päähenkilön paluu konserttilavoille ollut mahdollinen, vaikka soittaja ei visuaalisesti ollutkaan yhtä elegantti kuin ennen onnettomuutta?

Katumuusikko on henkilö, joka varmasti saa aikaan ristiriitaisia tunteita. Onko hän ohikulkijoiden häiritsijä vai ilahduttava piriste? Kerjäämässä rahaa vai tuomassa itselleen ja kanssaihmisille iloa? Katsojalla voi olla asiasta yksi näkemys, toinen näkemys

tuodaan esille päähenkilöiden vuoropuhelun kautta. Muuttuuko katsojan suhtautuminen katusoittoon esityksen kuluessa? Jos, niin miksi?

Esityksessäni halusin kärjittää vastakkainasettelun klassisen ja rytmimusiikin välillä. Pitääkö niiden sulkea toisiaan pois? Miksi kapinoitsija on ”kääntänyt takkinsa”? Samassa halusin heittää ilmaan kysymyksen, onko virheiden tekeminen klassisen musiikin kulttuurissa sallittua. Miten virheisiin suhtaudutaan? Mitä on nöyryytys ja kuinka se voi vaikuttaa ihmisen itsetuntoon ja tulevaisuuteen? Entä mikä merkitys on välittämislä, ajan antamisella ja itsensä alttiiksi laittamisella?

5 Pohdinta

Klassisen musiikin asema yhteiskunnassa ei ole muuttumaton. Sen ei ole edes mahdollista olla, sillä yhteiskunta muuttuu, mutta vuosisatoja vanhat klassiset teokset eivät. Niin Eero Hämeenniemi (Räikkä 2007) kuin Géza Szilvay (2010) puhuvat klassisen musiikin kriisistä. Tosin samassa kirjoituksessa Szilvay esittää, että kriisi voisi olla myös yhteiskunnassa, eikä suinkaan musiikissa.

Mielestäni musiikin yhteydessä on turha puhua kriisistä. Enemmän kyse on kysynnän ja tarjonnan laista, kulloinkin ihmisiä liikuttavista ilmiöistä ja kyvystä herättää tunteita ja samaistumisen kokemuksia. Eri tyyliuuntausten vaihtelu on normaalia ja luonnollista, mutta en voi kieltää, ettenkö itsekkin olisi havainnut klassisen musiikin harrastajakunnan olevan jatkuvasti melko marginaalinen. On kuitenkin hölmöä yrittää väkisin syöttää ihmisille jotain, mitä he selkeästi vierastavat, sillä se aiheuttaa usein vain lisää vastarintaa. Siksi päädyin katsomaan asiaa toiselta kantilta ja esittämään itselleni kysymyksen: mitkä ovat selkeimmät haasteet, jotka nousevat esiin, kun yritetään sovittaa nyky-yhteiskuntaa ja klassista musiikkia yhteen?

Yksi voimakas tekijä on mielestäni klassisen musiikin visuaalisuuden puute. Puhuttaessa erilaisista oppimisen ja ympäristön kokemisen tavoista visuaalisuus nousee tänä päivänä hyvin keskeiseksi tekijäksi. Hektistä ja jatkuvasti muuttuvaa maailmaa katsotaan nopein välähdyksin, ja siisteyden, huolitellun ulkonäön ja järjestelmällisyyden ihannoiti kielii myös visuaalisuudesta (Opiskelutekniikat, opiskelun tueksi, 2013). Televisio tarjoaa meille jatkuvalla syötöllä silmänruokaa.

Musiikissa, erityisesti klassisessa, määrääväksi piirteeksi taas nousee auditiivisuus. Se vaatii aikaa, toistoja ja rauhaa. Ympäröivä melu on voimakas häiriötekijä sävyjen ja voimakkuuksien skaalan ollessa laaja. Kun visuaalista oheismateriaalia ei ole, nousee keskittyminen entistä suurempaan rooliin. Montaa asiaa ei voi tehdä yhtä aikaa.

Voisiko klassisen musiikin visuaalisuutta lisätä? Levyjen kansitaiteella ja konserttien mainosten ulkonäöllä on ihmisten valintoihin yllättävän suuri vaikutus. Myös itse esityksiä on helpompaa ja mielekkäämpää seurata, kun niillä on tarjota kaikille aisteille jotakin. En tarkoita valtavaa taustatanssijashow'ta tai pyrotekniikan tuomista Musiikkitaloon, mutta niinkin pienellä asialla kuin harkitulla taustakuvien käytöllä voi olla merkitystä sen kannalta, millainen muistikuva kuuntelijalle konsertista jää. Visuaaliset efektit ikään kuin täydentävät auditiivisen kokemuksen.

Samaan aistien suhteeseen liittyy myös toinen voimakkaasti mielessäni pyörivä kysymys muusikkouden ja näyttelijäntyön välisestä ristiriidasta. Onko sitä? Teoriassa nämä kaksi on erotettu toisistaan erillisiksi oppiaineiksi ja jopa omiksi koulutusohjelmikseen, mutta käytännössä esimerkiksi oopperalaulajan työ kertoo toista.

Pirkko Simojoki esitti keväällä 2014 pitämässään pedagogiikkaluennossa näkemyksen, että muusikko näyttelee joka kerta astuessaan lavalle. Olen itse vahvasti samaa mieltä. Taidetta mennään tekemään koko sielulla ja kropalla, sillä pelkällä musiikin toistolla kuulijaa on lähes mahdotonta saada mukaan. Soittamansa musiikki täytyy elää. Joidenkin soitinten suuri koko tai raskaus estävät fyysisen liikkumisen, eikä runsas heiluminen soiton aikana usein olekaan se tehokkain keino saada viestinsä perille. Pienillä asioilla voi kuitenkin vaikuttaa – sillä, miten kävelee lavalle, ottaa soittimen käteensä ja luo ilmaan ensimmäiset äänet, voi joko saada tai menettää kuulijan mielenkiinnon.

Myös tapa kuunnella musiikkia opitaan jo varhaisessa lapsuudessa. Nykyään taustahälyä on kaikkialla, radio soittaa kappaletta toisensa perään niin kotona, bussissa kuin kauppakeskuksessakin. Yhä nuoremmilla on oma musiikkisoitin tai älypuhelin, jonka kautta musiikki tulee mukaan minne vain. Klassista musiikkia on kuitenkin lähes mahdotonta kuunnella esimerkiksi metrossa – olen yrittänyt. Sävyt ja voimakkuudet vaihtelevat niin radikaalisti, että herkimmät soolot peittyvät liikenteen meluun, eikä rytmistäkään hälyisessä ympäristössä piirry tarkkaa kuvaa, kun voimakas taustakomppi puuttuu. Musiikin kuuntelu on muuttunut osaksi arkipäivää, ja tähän haasteeseen klassisen musiikin on vaikea vastata.

Arkipäiväistymisestä huolimatta keikoille on edelleen tulijoita. Cheek, Madonna tai Metallica vetää Olympiastadionin täyteen hetkessä. Klassisen musiikin konsertti ei kuitenkaan tee samaa, koska sillä ei ole tarpeeksi yleisöä. Mistä musiikki-innostus lähtee? Kotoa? Kavereista? Koulusta?

Peruskoulun musiikinopetus on ainakin yksi väylä, jonka kautta klassisen musiikin asemaa voisi pyrkiä vahvistamaan. Olen opiskellut klassista musiikkia opistossa kuusi-vuotiaasta, mutta koulun musiikintunneilla en viihtynyt. Syykin oli selvä – kaikki perustui vanhoihin, tuntemattomiin setiin ja omasta mielestäni toisistaan irrallisten vuosilukujen opetteluun, ja nauhalta kuunneltiin sitten yhdessä suurteoksia hiljaa paikallaan istuen. Mitä tekee visuaalisesti ja kinesteettisesti maailman kokeva nuori? Tylsistyy kuoliaaksi.

Asioita voisi esittää myös toisin. Teoksista voitaisiin näyttää lyhyitä ja helposti ymmärrettäviä nuottiesimerkkejä, kertoa tarinoita niiden tekijöiden elämästä. Tärkeää olisi päästä tuottamaan edes joitakin ääniä tai kuuntelun kautta tutuiksi tulleita melodioita itse. Näen oman käsikirjoitukseni kaltaisilla konserteilla selvän tilauksen – ne voisivat olla väylä upottaa nuori klassisen musiikin tarinoihin ja sysäys omien mielikuvien löytämiseen musiikista.

Oma konserttini oli vain yksi, pienen mittakaavan teos valtavassa musiikin kentässä. Tiedän, että yksin en voi kulttuuria muuttaa, mutta tämän projektin myötä olen entistä vakuuttuneempi siitä, mitä haluan jatkossa tehdä.

Lähteet

Hietanen, Reijo 2009. Teinikarkotin mallia Tampere: Kauppakeskus häätää häiriköt klassisella musiikilla. Ilta-Sanomat. Luettavissa osoitteessa <<http://www.iltasanomat.fi/kotimaa/art-1288334981569.html>> (28.4.2014)

Ilpala-Klemm, Merja 2008. Klassinen musiikki karkottaa nuoret koulun pihalta ja Keskusaukiolta. Turun Sanomat. Luettavissa osoitteessa <<http://www.ts.fi/uutiset/kotimaa/1074311756/Klassinen+musiikki+karkottaa+nuoret+koulun+pihalta+ja+Keskusaukiolta>> (28.4.2014)

Koppinen, Mari 2013. Géza Szilvay yrittää pelastaa Suomen klassisen musiikin. Helsingin Sanomat. Luettavissa osoitteessa <<http://www.hs.fi/ihmiset/a1378958246764>> (28.4.2014)

Peda.net, Verkkoeräjä 2013. Opiskelutekniikat. Opiskelun tueksi. Luettavissa osoitteessa <<http://peda.net/veraja/ranua/opo/optuki/tekniikat>> (28.4.2014)

Räikkä, Jyrki 2007. Eero Hämeenniemi: Klassinen musiikki menetti asemansa. Helsingin Sanomat. Luettavissa osoitteessa <<http://www.hs.fi/kulttuuri/artikkeli/Eero+Hämeenniemi+Klassinen+musiikki+menetti+asemansa/1135228957213>> (28.4.2014)

Simojoki, Pirkko 2014. Luento: Kuinka harjoitella ja kuinka opettaa lapsia harjoittelemaan. Sibelius-Akatemian R-talo, kamarimusiikkisali. 7.4.2014.

Szilvay, Géza 2010. Itä-Helsingin Musiikkiopiston vuosikertomus 2008-2009. Rehtorin esipuhe.

Konsertin mainos

Keitä me olemme

Sanni Vanosen opinnäytetyökonsertti
maanantaina 18.11.2013 klo 19

Esiintymässä Metropolian huillitit ystävineen

Käsikirjoitus: Sanni Vanonen
Ohjaus: Sanni Vanonen & Anja Voipio-Mansnerus

Konserttisali,
Ruhohaludentori 6
Vapaa pääsy

 Metropolia

Konsertin käsiohjelma

Keitä me olemme

Metropolian huilistit ystävineen esittävät
Sanni Vanosen opinnäytetyökonsertin

Keitä me olemme

maanantaina 18.11.2013
klo 19
Helsingin Konservatorio,
Ruoholahdentori 6
Konserttisali

Henkilöt

Riikka Suuronen, katusoittaja

Mozartista elämäänsä iloa saava, opintoputken mutkassa viihtyvä entinen ja nykyinen huilunsoittaja, jonka kaikki näkevät mutta jota kukaan ei koskaan kohtaa.

Sanni Vanonen, rastapäähippi

Klassista musiikkia kaihtava kuljeskelija, jolla on tausta jonka yrittää unohtaa ja joka tietää enemmän kuin haluaa myöntää.

Kadulla kulkemassa

Teea Kokkonen: savolaismummo

Saara Markkanen: hieno rouva

Valtteri Virtanen: eksynyt turisti

Maisa Pasila: puhelimessa puhuva kauppamatkailainen

Marina López Torres ja Jonathan Santiañez Bilbao:
espanjalaiset ystävykset

Laura-Leena Pauni: kiireinen bisnesnainen

Säestäjänä konsertissa toimii pianisti Naoko Ichihashi

Tuotantotiimi

Käsikirjoitus: Sanni Vanonen

Ohjaus: Sanni Vanonen & Anja Voipio-Mansnerus

Puvustus: näyttelijät itse

Valot: Nova van der Ende & Tuukka Törneblom

Esityksessä kuultavat kappaleet

Georg Philipp Telemann: Fantasia nro 11, G-duuri	Eva Sarkola
Camille Saint-Saëns: Romance	Maisa Pasila
Kazuo Fukushima: Requiem	Valtteri Virtanen
Franz Schubert: Neugierig	Saara Markkanen
Bohuslav Martinu: Sonata, 1 st movement	Sanni Vanonen
Improvisaatio: Nauru	Julia Hämäläinen, trumpetti Elina Kärkkäinen, klarinetti Elina Kettunen, ääni ja perkussiot
Carl Reinecke: Concerto, 2 nd movement	Teea Kokkonen
Claude Debussy: The Afternoon of a Faun	Riikka Suuronen
C.P.E. Bach: Sonata in a minor, 1 st movement	Jonathan Santiañez Bilbao
Joachim Andersen: Au bord de la mer	Laura-Leena Pauni
Astor Piazzolla: The History of the Tango, 1 st movement, Bordell 1900	Marina López Torres Jose Casallas, kitara
W.A. Mozart: Concerto in G Major, 1 st movement	Nairi Azezian
Dmitry Varelas: Latin Suite Quartet 1. Morena Cadombe 2. Los Pajaros Perdidos	Laura-Leena Pauni Marina López Torres Sanni Vanonen Maisa Pasila

Ohjeet yleisölle

Tervetuloa nauttimaan tarinankerronnasta ja huilumusiikin helmistä! Esitysteknisistä syistä johtuen on suositeltavaa sijoittua katsomon keskilinjan oikealle puoliskolle. Pyytäisin myös, että kerronnan sujumuuden vuoksi kesken esityksen ei anneta aplodeja. Kaikille yhteiset aplodit annetaan vasta koko konsertin lopuksi.

Huilistien näyttämölliset konsertit

Metropolian huilunsoiton lehtorilla Anja Voipio-Mansneruksella on jo vuosien ajan ollut tapana järjestää oppilaidensa kanssa konsertteja, joiden tarkoituksena on tuoda konsertin esiintyjien muutkin kuin soitolliset taidot näyttämölle. Arkipäivänsä harjoituskopeissa ja telineiden takana viettävät musiikinopiskelijat ovat päätyneet niin lausumaan runoja, ajamaan potkulaudalla näyttämön halki kuin tanssimaankin. Tämänkertaisen konsertin aiheena on kohtaaminen ja ennakkoluulojen rikkominen, ja se sisältää poikkeuksellisen paljon puhetta. Konsertin pääasiallisista valmistelutöistä on tällä kertaa vastannut viimeistä vuottaan Metropoliasa huilunsoittoa Anjan oppilaana opiskeleva Sanni Vanonen.

Kiitokset:

Kaikki konsertissa esiintyvät musikit
Metropolia Ammattikorkeakoulu, tilojen vuokraus
Anja Voipio-Mansnerus, ohjaus ja tuki
Nova van der Ende, valotekniikan opiskelu yhdessä aamussa
Heljä Hesso, pyörätuolin lainaus
Marja-Sisko Vanonen, henkinen tuki ja väliaikatarjoilut
Varjo ja Virka, kärsivällisyys
www.youtube.com, katusoitto-Mozartin säestys
www.goodfon.com, meritaustakuvat

Tämä konsertti on omistettu kaikille, jotka epäilevät itseään, jotka ovat yksin, jotka kuulevat musiikissa tarinoita ja jotka haluavat kertoa niitä eteenpäin.